

Tillväxt och samhällsbyggnad
Dan Lems

Minnesanteckningar från nätverksträff nr 5 för kommunala bredbandsfrågor, 2017-09-01

Presentation av agendan och bredbandsarbeten som pågår inom SKL

Kort presentation av pågående bredbandsverksamhet på SKL.
Dan Lems Bredbandsexpert SKL

Bredbandsforum startar en ny arbetsgrupp under hösten för kommunfrågor för utbyggnaden av bredband. Arbetsgruppen skall både titta på kommunala processer för grävning och utbyggnad av infrastrukturen. Samt kommunernas eget engagemang i utvecklingen av bredbandsfrågor och digitalisering, Gunilla Glasarea avd. chef på SKL kommer att vara ordförande, mer info i slutet av minnesanteckningarna.

SKL har upphandlat en studie inom området Smart City (Smart kommun) projekt om framtidens gatukontroll. Projektet syftar till att (1) studera hur stadens/kommunens infrastruktur kan kopplas upp och att belysa vilka möjligheter detta innebär (ekonomiskt, nya funktioner, säkerhet etc). Studien ska också (2) belysa begreppet/funktionen ”stadens kontrollrum” och vad som ligger i detta. Slutligen ska studien belysa (3) vilken infrastrukturell plattform som krävs för att uppkopplingen av stadens infrastruktur ska kunna ske på ett kostnadseffektivt och robust sätt.

Helsingborgs digitaliseringsarbete

Bo Lindberg, Chef Affärsområde Kommunikationslösningar, Öresunds Kraft berättar om Helsingborgs arbete med digitaliseringsarbete och utbyggnad av bredband.

Hur bygger kommunen ut en bra digital infrastruktur och hur använder de infrastrukturen i sin verksamhet. Digitaliseringsarbetet i Helsingborg går på tvären mellan förvaltningarna. Man ställde frågan vad de olika förvaltningarna behöva för att digitalisera, och sedan satt man igång. Nu har Helsingborg en egen digitaliserings direktör, med ansvar att driva digitaliseringen över hela kommunen på ett strukturerat arbetssätt. Kommunen har dessutom en framtidschef för att driva på utvecklingen av hela kommunen, förvaltning, invånare och företag. Helsingborg räknar med att växa

med ca 40 000 personer under de närmaste 10 åren, och behöver ta höjd för det i sitt framtidsarbete. Kommunen bjuder in invånarna för att skapa engagemang i utvecklingen av verksamheten och kommunen som helhet.

Kommunen har en plan för utbyggnaden av bredband i kommunen bredbandsstrategi med högt ställda ambitioner på att alla skall få tillgång till bredband och ett öppet stadsnät. Utbyggnaden sker utan kommunala stödbidrag på affärsmässiga grunder. Kommunen satsade tidigt på utbyggnad av fritt WiFi i kommunen. Teleoperatörerna ansåg att kommunen konkurrerade med deras verksamhet på ett otillåtet sätt. Nu har EU tagit beslut om att kommuner bör erbjuda sina innevånare gratis WiFi för att säkerställa att alla får tillgång till viktig information även om alla inte har råd med bredbandsuppkoppling. EU kommer dessutom erbjuda bidrag till etablering av gratis WiFi.

I Helsingborg bygger Öresunds kraft, Telia och IP-Only ut bredbandsnät. Kommunen och IP-Only har tecknat ett 25 årigt samarbetsavtal som garanterar att kommunen kan distribuera digitala samhällstjänster i deras nät, fram till lämplig port hos kunden i deras nät. Staden håller på att koppla upp sensorer i gatumiljön för att mäta energiförbrukning och styra trafiken. Men även tillgängligt för näringslivet. Nätet bygger på Lora teknik och fem sändare täcker hela kommunen både ner i marken och in i byggnader. Sensorerna kan positioneras i systemet och nätet är öppet på samma sätt som stadsnätet.

Se bifogad PP presentation

Utformningen av det framtida bredbandstödet

PTS har fått till uppdrag att analysera och föreslå utformning av framtida insatser för bredbandsutbyggnaden med statliga medel. SKL är en av fem samrådsparter som PTS skall samråda med. SKL sammanställer och bearbetar resultatet av vår diskussion. De nya reglerna skall få tydligare och enklare regler. Bidragen bör riktas mot områden som inte skulle byggas överhuvudtaget om stödet uteblev. Bidragen skall villkoras till krav på kvalitén av utbyggnaden, t.ex. Robust fiber. Bidragen skall villkoras till öppet nät så att den förstärker konkurrensen ända ut till slutkunden.

Frågor från publiken.

Fråga: Tillgång till bredband vad är det? Vad är det vi diskuterar? Det är en stor skillnad på att ha bredband inkopplat i huset eller bredband 200 – 500 - 1000 m bort i ett skåp. Skillnaden är enormt stor i kostnad beroende på hur man räknar. Desto glesare det är mellan husen desto dyrare blir det efter som färre skall vara med och dela på kostnaden. Tyvärr så är frågan obesvarad och är kopplat till pengar, statistik och politik.

Det finns en oro för att om bidragen i framtiden utgår med krångliga ansökningar kommer kommunerna varken ha tid kraft eller resurser att sätta sig in i regelverket och kunna ta fram ansökningar som möter kraven.

De regionala bredbandskoordinatörerna pekas ut i förslaget att vara med och styra bidragen, informationen är ny för dem. En arbetsgrupp är utsedd av regionala bredbandskoordinatörer för att ta fram riktlinjer. Det kommer att bli mycket viktigt med ett nära samarbete mellan de regionala och kommunala bredbandskoordinatörerna.

Reglering av bredbandsmarknaden

PTS skall analysera marknaden, geografiskt och produktmässigt, för slutkundsmarknad 3 A och 3 B, samt grossistkundsmarknaden. Innebär den tekniska utvecklingen under de kommande 3-4 åren att bredband till fast anslutningspunkt levererat via mobiltelenätet kommer kunna uppnå hastigheter i paritet med det trådbundna teknikerna? (koppar, fiber, kabel). PTS skall föreslå nya regler för bredbandsmarknaden som kommer att beröra kommuner och deras stadsnät. SKL skall i samarbete med sina medlemmar/kommuner lämna in synpunkter på de nya reglerna. Post- och telestyrelsen vill skilja på reglering av koppar- och fibernät samt fiber till villa/hyreshus PTS har tagit fram ett nytt förslag på marknadsavgränsningar när det gäller SMP-marknaderna för bredband. De stora förändringarna i förslagen är att man vill separera koppar och fiber i marknadsavgränsningen samt att man ser en skillnad mellan fiber till flerfamiljshus och fiber till småhus

När det sedan gäller marknadsavgränsningen av fibernät så föreslår PTS att man ska dela upp den regleringen så att fiber till flerfamiljshus blir nationell medan varje enskilt fibernät till småhus och mindre flerfamiljshus skulle kunna utgöra en egen geografisk marknad. PTS planerar att presentera ett första formellt samråd under hösten samt att fatta beslut under det första halvåret 2018.

Smart city och smarta kommuner

Felix Krause, Programansvarig digitalisering tillväxt och samhällsbyggnad SKL

Till 2020 finns det ett finansiellt gap på 40 miljarder kronor i kommunerna. Det innebär att efterfrågan på välfärdstjänster kommer överstiga dagens produktion med 40 miljarder kronor.

För att klara en sådan utmaning måste vi effektivisera våra verksamheter med ungefär 1 % per år. Det låter inte mycket, men när detta skall pågå år från år blir det en mycket

stor utmaning. Detta kräver att vi samverkar och utnyttjar fördelarna med att vara en del av offentlig sektor.

Man ser digitaliseringen som en nyckel till hur kommuner och landsting skall kunna effektivisera sin verksamhet. Det finns en stor acceptans bland landets invånare till att använda digitala verktyg för att utveckla den offentliga verksamheten, samtidigt som de stora flertalet anser att den offentliga verksamheten inte lever upp till förväntningarna. För att vi ska behålla vår legitimitet och göra skäl för de skattepengar vi handhar måste vi förbättra oss. Vi måste möta de förväntningar som invånarna i våra kommuner har.

Styrka i mängd: Ett av de tydligaste kännetecknen för en start-up brukar man säga är att de har en idé som är skalbar utan att hindras av fysiska eller geografiska gränser. Detta är något som är väldigt typiskt för digitaliseringsprojekt. Detta är något som vi borde ta till oss och anpassa till våra förhållanden. Eftersom vi är 290 kommuner har vi möjligheter att samverka på ett sätt som andra företag inte kan och därför kan vi också skala upp och samarbeta. Besparingarna blir riktigt intressanta när man tittar på hela Sverige! Nu tänkte jag ge exempel på lite spännande projekt som pågår på SKL och runtom i landet.

Restaurangbranschen: Behov, en enklare tillståndsprocess, renodla byråkratin i processen, automatisk information från myndigheter.

Serverat kommer ur en projektet Verksamt som är ett arbete med Regeringen som syftar till att förenkla företagande. Syftet med Serverat är i sin tur att förenkla tillståndssökande i restaurangbranschen. Det kan alltså handla om serveringstillstånd och liknande.

För att starta en restaurang i Sverige ser lagen likadan ut i hela landet men processen du behöver gå igenom ser väldigt olika ut från kommun till kommuner. Inom ramen för Serverat har man renodlat processen och sett över vilka frågor som är relevanta. När projektet är färdigt kommer det dock finnas utrymme för lokala variationer då förutsättningarna kan se väldigt olika ut.

Projektet har genomförts tillsammans med ett flertal olika myndigheter dels för att säkerställa att man får rätt information men också för att kunna se till att information kan hämtas automatiskt från myndigheterna vid ansökning. Resultat: 5 000 restauranger per år gånger 3st ärenden = 15 000 e-tjänsteärenden. Lågt räknad förtagsnytta: 15 000 ärenden per år gånger 30 min besparing av företagarens arbetstid = 7 500 arbetstimmar som går att spara med smidigare hantering.

Bokning och bidrag för lokalhyra. Gemensam lösning för privatpersoner och föreningar. Bokning av lokaler och ansökan om bidrag. Handläggare får tillgång till

rätt information. Över 200 deltagande kommuner och konkurrenspräglad dialog. Genom tjänsten ska föreningar eller privatpersoner kunna hitta lediga lokaler och boka, betala och söka bidrag i en och samma lösning. Samtidigt kommer administratörer inom kommunens kultur- och fritidssektor få tillgång till uppgifter för fakturering, uppföljning och utbetalning av bidrag.

Sisab (Stockholms skolfastigheter) digitaliserar och satsar på digitaliserad automation i 200 skolor och 350 förskolor. Med 5000 sensorer och 2000 undercentraler men endast ett kontrollrum. Projektet startade 2012 och det tekniska nätverket bygger på att fastigheterna har fiber eller 4G installerat. Det övervakar hissar, ventilation-, värme- och säkerhetssystem på en total fastighetsyta av cirka 1.8 miljoner kvadratmeter. Sisab:s övervakning i realtid har minskat driftskostnaderna med ca 190 miljoner på fem år, ca 40 miljoner per år, och antalet felanmälningar från fastigheternas brukare har minskat från 15000 till drygt 8000.

Smarta soptunnor i Stockholm, De är solcellsdrivna och har större volym en ”vanliga” soptunnor. De meddelar när de är fulla och behöver tömmas. Vilket har gjort att det blir 70 % minskade tömningstillfällen vilket både sparar miljö och pengar. Och det har blivit en drastisk minskning av klagomål.

Smart omsorg i Skellefteå. I Skellefteåhubben skapas nya lösningar genom att använda IoT-enheter i de äldres hem. Enheterna används för att upptäcka händelser som kan kräva tillsyn. När en sådan händelse upptäcks, kan till exempel ett meddelande skickas, till en anhörig eller personal inom omsorgen. Detta ger flera positiva effekter, eftersom insatserna kan sättas in när det behövs, och inte bara schemalagt. Det sparar restid och resurser när allt står rätt till och ger personer möjlighet att bo hemma längre.

Genom att sätta upp IoT-enheter i bostäder och koppla dem till en öppen teknikplattform, kommer projektet finna nya tjänster och möjligheter inom hur IoT kan användas för att förenkla vardagen och skapa en större trygghet. IoT-enhetens sensorer skickar data till teknikplattformen som bearbetar data från flera olika IoT-enheter till information om aktiviteter. Vid en avvikelse från sitt vanliga mönster meddelas anhöriga och/eller kommunal vård och omsorg, i en målsättning att skapa ett tryggare boende.

Projektet ska genom fallstudier se hur olika delsystem kan kopplas ihop och tillsammans skapa en portfölj av tjänster som kan erbjudas de boende, allt beroende på just dennes enskilda behov. Det finns idag pilotlägenheter i Skellefteå och under projektet ska implementering även ske i Uppsala kommun och Kiruna kommun. Kommunerna har olika förutsättningar vilket ger en möjlighet att se hur lösningen

fungerar i olika kontexter. Ambitionen är att det hela ska bli en del i det självklara utbudet kring eHälsa.

Diskussion mellan deltagarna

Önskan om en gemensam digital standard för att underlätta utseglingen av det digitala samhället eller som vi gärna kallar det Smart city? SKL håller på med flera arbeten för att hjälpa kommunerna.

Välfärdsbredband. Kan man ansluta en bostad där t.ex. en äldre bor som väger mellan att bo kvar eller flytta in på ”hemmet” och där en bredbandsanslutning för distansvård skulle vara skillnaden. Kan då kommunen/landstinget bekosta anslutningen som en digital bostadsanpassning? Slutsatsen var att bör vara möjligt men att bredbandsanslutningen endast kan användas till välfärdsbredband om det offentliga bekostat anslutningen. Västerås har gjort så men låser anslutningen till välfärdsbredband fram till den boende betalar anslutningsavgiften. Det finns stora besparingsmöjligheter för kommuner med välfärdsbredband.

Framtiden kommer det troligtvis bli nödvändigt med bredband för våra barn skall kunna få tillgång till bra studier. Redan i dag ligger mycket läromedel på nätet och barnen förväntas lämna in sina arbeten digitalt. Elever som då inte kan koppla upp sig digitalt mot skolan kommer att halka efter och få en sämre utbildning.

Välfärdsbredband och bredband i skola blir en ännu större utmaning för kommuner utan eget stadsnät. Då krävs det att man handlar upp tjänsterna av en teleoperatör. Men det finns en rädsla för att de mer glest befolkade delarna av kommunerna inte kommer att få tillgång till bredband så det går att upphandla till alla.

I många mindre kommuner med glest befolkade områden bygger inte marknaden ut till områden som inte är lönsamt. Marknaden borde vara reglerad på samma sätt som elmarknaden, med krav på att konsektionsinnehavaren tar ett helhetsansvar. Tyvärr så är fokus så stort på att det skall byggas ut på marknadsmässiga villkor att regleringen saknas eller att den kommer för sent.

OBS! Nästa möte med nätverksgruppen äger rum 21 november på SKL, se separat inbjudan.

Länk till Bredbandsforums kommungrupp som ska ge vägledning i
bredbandsutbyggnad på lokal nivå: [http://www.bredbandivarldsklass.se/Om-Bredbandsforum/Nyheter/Ny-
arbetsgrupp-inom-Bredbandsforum-ska-ge-vagledning-i-bredbandsutbyggnad-pa-lokal-niva/](http://www.bredbandivarldsklass.se/Om-Bredbandsforum/Nyheter/Ny-arbetsgrupp-inom-Bredbandsforum-ska-ge-vagledning-i-bredbandsutbyggnad-pa-lokal-niva/)